

Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 18.12.2012

Postboks 8011 Dep.

0030 Oslo

Ref.:201203841-7HRJ

postmottak@hod.dep.no

Høring-bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse - og omsorgstjenesten

Pensjonistforbundet viser til departementets høringsbrev av 03.10.2012. Svarbrev sendes også til postmottak@hod.dep.no. Pensjonistforbundets uttalelse er på vegne av de samarbeidende organisasjonene Telepensjonistenes landsforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund og LO- Stats pensjonistutvalg.

Pensjonistforbundet gjør oppmerksom på at vi ikke kommenterer alle forhold i høringsnotatet.

Innledning

Helse og omsorgsdepartementet sier i pkt. 6.1 bl.a. at ”dagens regelverk er fragmentert og til dels uklart og mangelfullt når det gjelder bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten». For å skape rettslig klarhet og for å legge bedre til rette for ny teknologi som kan gi den enkelte større mulighet til selvstendighet, trygghet og fysisk aktivitet foreslår Departementet en særlig lovhjemmel som gir helse og omsorgstjenestene adgang til å treffe vedtak om bruk av varslings og lokaliseringssystemer som ledd i helse- og omsorgstjenester - både til myndige pasienter og brukere som mangler samtykke. Pensjonistforbundet mener at dagens helselovgivning er et hinder for å ta i bruk sporings- og varslingssteknologi i eldreomsorgen. Lovforslaget støttes av Pensjonistforbundet.

Lovplassering

Et lovforslag om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten vil inneholde bestemmelser om vilkår for og kompetanse til å treffe avgjørelser om bruk av slik teknologi når pasienten/bruker mangler samtykkekompetanse. Innholdsmessig er denne samme type regler som de som er gitt i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4, jfd.§4-6. Departementet foreslår at det gis en egen lovbestemmelse om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi, at denne plasseres i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 og at det fremgår klart at reglene gjelder helse- og omsorgstjenesten. For å sikre en slik regulering er det nødvendig at den nye lovbestemmelsen henviser til de generelle reglene om samtykkekompetanse i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-1 til § 4-3. Pensjonistforbundet slutter seg til Departementets forslag om egen lovbestemmelse om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi for helse og omsorgstjenesten.

Pensjonistforbundet vil likevel spørre om det ikke har vært mest hensiktsmessig å tilpasse bruk av nye varslings- og lokaliserings-hjelpemidler både i Pasient- og brukerrettighetsloven, Helse- og omsorgs-lovgivningen og Personvernlovgivningen. Pensjonistforbundet tror det, i større grad, vil ha styrket både den videre utviklingen på feltet og brukernes rettigheter i forhold til bruk av varslings- og springsteknologi.

Materielle vilkår

Grunnleggende for at helse- og omsorgstjeneste er kravet til faglig forsvarlighet. Kravet påhviler både virksomheten (kommunen og spesialisthelsetjenesten) og det enkelte helsepersonell. Departementet foreslår derfor at den nye bestemmelsen avgrenses til de tilfellene/situasjonene det må antas å være i brukerens eller pasientens interesse og at det i denne vurderingen skal legges vekt på om det er sannsynlig at pasienten eller brukeren vil ha gitt tillatelse til tiltaket. Videre foreslår Departementet at det, som i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-6 annet ledd skal innhente informasjon fra brukerens eller pasientens nærmeste pårørende om pasienten eller brukeren ville ha ønsket, der dette er mulig. Dette støttes av Pensjonistforbundet. Pensjonistforbundet forutsetter at bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi følges nøye opp i forhold til pasienter/brukere som mangler samtykkekompetanse(Personvernloven).

Avsnitt 5

Både menneskerettighetene (EMK art 8) og personvernlovgivningen stiller krav til akseptabel/saklig begrunnet formål for inngrep i privatlivet og for å behandle personopplysninger som inngrepet generer. Departementet foreslår derfor at det stilles som vilkår for å ta i bruk varslings- og lokaliseringsteknologi - at dette er nødvendig for å hindre eller begrense risiko for skade på pasienten eller brukeren. Når Departementet foreslår at det skal stilles vilkår og krav til at formålet skal være akseptabelt/saklig begrunnet før bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi, er Pensjonistforbundet enig i at detter er nødvendig for å hindre eller begrense risiko for skade på pasienten eller brukeren.

Prosessuelle regler

Krav om vedtak

Avgjørelsen om helsehjelp til pasienter som mangler samtykkekompetanse kan, etter pasient- og brukerrettighetsloven § 4-6, treffes av den som yter helsehjelpen (helsehjelp av lite inngripende karakter) eller av den som er ansvarlig for helsehjelpen i samråd med annet helsepersonell (inngripende helsehjelp). Dokumentasjon av avgjørelsen skjer gjennom krav til journalføring. For å sikre dokumentasjon/etterprøvbarhet av slike avgjørelser, foreslår departementet at det presiseres i lovforslaget at helse- og omsorgstjenesten skal treffe enkeltvedtak om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi. I forbindelse med vedtaket må helse- og omsorgstjenesten også ta stilling til om pasienten eller brukeren mangler samtykkekompetanse. Pasient eller bruker som har samtykkekompetanse avgjør selv om vedkommende ønsker å ta i mot tilbudet om varslings- og lokaliseringsteknologi. Pensjonistforbundet støtter forslag til vedtak. Vi er også enig i at det er helse- og omsorgstjenesten som må ta stilling til om pasienten eller brukeren mangler samtykkekompetanse.

Varighet; Pensjonistforbundet støtter også Departementets vurdering om at det ikke er behov for å lovfeste at vedtaket skal være tidsavgrenset.

Klageregler; I likhet med helsedirektoratets rapport om velferdsteknologi fra juni 2012, IS 1990, foreslår departementet at de alminnelige klagereglene for helse- og omsorgstjenesten bør følges. Dette innebærer at pasienten eller brukeren eller dennes representanter kan klage til Fylkesmannen, jf. Pasient- og brukerrettighetsloven § 7-2. Det fremgår av bestemmelsen at pasienten eller brukerens representant er den som har skriftlig fullmakt til å klage på pasientens eller brukerens vegne, eller som har samtykkekompetanse etter kapittel 4. Departementet legger til grunn at alminnelige klagereglene for helse- og omsorgstjenesten skal følges. Pensjonistforbundet støtter dette.

Forslag til ny § 4-6a i pasient- og brukerrettighetsloven

Pensjonistforbundet mener at en egen lovbestemmelse om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i Pasient – og brukerrettighetsloven, i stor grad, vil kunne øke tilgjengeligheten

og mulighetene for å ta i bruk teknologien som et svært viktig supplerende virkemiddel i helse-, - og omsorgstjenester. Pensjonistforbundet mener at en egen lovbestemmelse vil kunne føre til økt tilgang til sporings varslingsteknologi både for myndige personer og mennesker som mangler samtykkekompetanse. Vi tror at en egen lovhjemmel vil supplere og øke kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene, føre til økt livskvalitet til brukerne og pårørende, og ikke minst er det samfunnsøkonomisk besparende da det vil utsette behovet for langvarig behandling og eller innleggelse i institusjon for den enkelte eldre. Hvis vi utsetter innleggelse på institusjon for 15 - 20 prosent av våre eldre vil det bety en samfunnsmessig innsparing på 12-20 milliarder kroner i 2030. Denne innsparingen vil også bety frigjorte årsverk i helsesektoren. Varsling- og sporingsteknologi i helse- og omsorgstjenesten vil utvilsomt være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Den største gevinsten vil like vel tilfalle enkeltmennesket. Økt tilgjengelighet til varslings-, - og sporingsteknologiske virkemidler vil gi eldre større mulighet for sosial deltakelse og mobilitet. Den enkelte eldre gis trygghet og sikkerhet og bedre mulighet til bedre å mestre eget liv og helse. Varslings- og sporingsteknologi gir praktiske muligheter som kan bety mye for det enkelte menneskets muligheter til å leve et friere og rikere liv. Pensjonistforbundet viser til kommentarene i notatet og støtter forslag til ny § 4-6a i pasient- og brukerrettighetsloven.

Oppheving av avviklingsloven

Reformen for mennesker med utviklingshemming ble satt i verk i januar 1991 og innebar at kommunene fikk ansvaret for bo - og tjenestetilbudet til utviklingshemmede som hadde tilbud i Helsevernet for psykisk utviklingshemmede (HVPU). Samtlige av de tidligere institusjonene under Helsevern for psykisk utviklingshemmede er avviklet. De siste utskrivingsvedtakene ble iverksatt fra 1. januar 2008. Departementet foreslår derfor at midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter om privatpleie under fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede blir opphevet. Pensjonistforbundet forutsetter at nevnte lov ikke er i bruk, og støtter derfor Departementet i at den midlertidige loven oppheves:

Veien videre

Pensjonistforbundet ønsker en egen lovbestemmelse om bruk av varslings- og sporingsteknologi i helse- og omsorgstjenestene velkommen, men for å kunne dekke et reelt behov for sporings- og varslingsteknologi hos en rekke pasienter og brukere av pleie- og omsorgstjenester må lovhjemmelen etterfølges av ny og raskere utvikling på feltet. I dag er teknologien i liten grad tatt i bruk – dessverre snakker vi fortsatt bare om piloter. For å få en helhetlig og vellykket utvikling på feltet vil Pensjonistforbundet presisere at det er vel så viktig få en samlet oversikt over velferdsteknologiske løsninger og de mulighetene disse gir. I tillegg må det settes i gang en evaluering av utviklingen på feltet, og det må bygges opp et kompetansesenter for velferdsteknologi hvor kommunene kan innhente nødvendig kompetanse for å kunne lære opp sine ansatte. Dette kan enkelt løses ved å ta i bruk ulike nettbaserte løsninger. Ledelsen i pleie og omsorgssektoren må ha så god kompetanse på feltet at de kan veilede ansatte, brukere/pasienter og pårørende på feltet.

Pensjonistforbundet vil også presisere at hvis lovbestemmelsen skal bli vellykket må den følges opp av en veileder som synliggjør hvordan kommunenes helse- og omsorgstjenester bør organisere seg for å kunne ta i bruk velferdsteknologi på en positiv og funksjonell måte, hvordan kommunen kan skape gode støttesystemer for varslings- og sporingsteknologi og andre velferdsteknologiske løsninger, hvordan innhente og bruke kompetansen på feltet og hvordan personalet skal kunne ta velfunderte og gode etiske vurderinger overfor brukere og pasienter. Videre mener vi at én veileder bør ha med noen punkter om god tilrettelegging for alle involverte. Dette vil være spesielt viktig for personer som mangler samtykkekompetanse. Utover dette er det behov for å spre kunnskap ut i samfunnet om de muligheter, utfordringer og begrensninger som velferdsteknologiske løsninger kan gi de kommunale

helse- og omsorgstjenestene. Pensjonistforbundet mener at det vil være avgjørende for en positiv utvikling at staten samarbeider med kommunene så tidlig som mulig, på området.

Dagens økonomiske situasjon i kommunene tilsier at den enkelte kommune ikke har muligheter for å utprøve og sette i gang nye tiltak. Det er derfor viktig at det blir et statlig ansvar og initiativ med tilføring av øremerkede midler for å komme videre med utviklingen på feltet. Et annet alternativ kan være å se hvordan våre naboland har løst dette. Sverige og Danmark har opprettet et fond med et eget program for velferdsteknologi som kommunene kan søke om tilskudd til prosjekter fra.

PENSJONISTFORBUNDET

Harald Olimb Norman
Generalsekretær

Tone Bye
Rådgiver sosialsaker